

Gange blev der nedsat Fællesudvalg, men alle tre Gange viste det sig, at Fællesudvalget ikke kom til noget Resultat. Den sidste Gang, Fællesudvalget var nedsat, nemlig i Foraaret 1906, endte dets Forhandlinger med en Beretning fra Formanden, gaaende ud paa, at der i Fællesudvalget var Enighed om, at Sagen ikke kunde løses paa det foreliggende Grundlag. Der var derefter for mig kun et af to at gøre, enten at opgive Sagen og lade den ligge til andre Tider eller at forsøge at udarbejde et Forslag, paa Grundlag af hvilket der kunde gøres et Forsøg paa og være nogen Udsigt til at tilvejebringe Enighed mellem de to Ting. Dette Forslag blev fremlagt af mig i Landstinget i forrige Rigsdagssamling, idet jeg dog udtrykkelig udtalte, at for saa vidt det skulde vise sig, at man i Rigsdagen ønskede at vende tilbage til det oprindelige Forslag, skulde dette ikke møde nogen Hindring fra min Side.

Det Forslag, jeg den Gang fremlagde i Landstinget, var baade væsentlig forskelligt fra Kommissionens Forslag og de Forslag, der tidligere have været vedtagne i Rigsdagens to Ting, og dog i overordentlig meget i Overensstemmelse dermed. Det Punkt, som havde voldet den officielle Vanskelighed ved Forhandlingen mellem de to Ting, var Spørgsmaalet om, hvordan Nævningerne skulde udtages, idet Folketinget der havde sin Affattelse og Landstinget sin. Og ved Forhandlingerne i Fællesudvalget begyndte man, saa vidt mig bekendt, stadig med dette Spørgsmaal, men det viste sig straks, naar man kom ind derpaa, at Enighed i hvert Fald den Gang ikke var til at opnaa. Men samtidig med, at der var Uenighed om dette Spørgsmaal, var der paa andre væsentlige Punkter — det var noget, ingen, der havde fulgt denne Sag nøje, kunde være blind for — en dybtgaaende Tvivl om, hvorvidt det System, som Kommissionens forslag havde fulgt, var det rette og det heldige, og om, hvorvidt Forslaget kunde gennemføres og vilde vække Tilfredshed hos Befolkningen.

Der var først og fremmest meget stor Tvivl om, jeg kan godt sige Misfornøjelse med, at Forslaget, saaledes som Kommissionen havde sat det i System, vilde medføre overordentlig store Bekostninger baade for Stat og Kommune. Dernæst var der fra mange Sider Misfornøjelse med, at Forslaget, som Kommissionen havde sat det i System, vilde medføre en overordentlig stor Ulejlighed for alle dem, der havde

Sager ved Ting eller for Øvrighed. Forholdet var nemlig, at efter dette Forslag skulde Retsplejen adskilles fra Forvaltningen. Der skulde altsaa oprettes to Slags Embeder, det ene skulde være Øvrighedsembeder, det andet rene Dommerembeder. Man var i Kommissionens forslag gaaet den Vej, at man for noget at indskrænke Udgifterne ved en saadan ny Ordning havde gjort Dommerkredsene meget store. Man kunde naturligvis ogsaa gaa den anden Vej, at gøre Dommerkredsene mindre og Øvrighedskredsene meget større. Men begge Dele vilde af sig selv medføre, at Befolkningen i mange Tilfælde vilde enten til Dommerkontorerne eller til Retskontorerne faa en meget længere Vej end efter det nuværende System. Men ved Siden deraf indførte Forslaget det saakaldte Umiddelbarhedsprincip, det Princip, at de Personer, der enten som Parter, Vidner, Syns- og Skøns mænd eller paa anden Maade skulde afgive Forklaring i Retten, skulde møde paa det Sted, hvor Domsforhandlingen bliver holdt, for under denne at afgive deres Forklaringer. For saa vidt angik de mindre Sager, som ogsaa efter Kommissionens forslag skulde paadømmes i Underretten, vilde denne Ulejlighed med Vejstrækningerne, som Folk skulde tilbagelægge, ikke blive saa overordentlig stor, skønt større end den nuværende, idet Dommerkredsene bleve større, men for en hel Række af Sager, der ikke skulde paadømmes ved Underretterne, men ved Landsretterne, vilde Forholdet blive dette, at alle, der skulde møde ved Landsretterne, Parter, Vidner, Synsmænd o. s. v., skulde rejse enten til København eller til Viborg — det var vist for Resten Aarhus, der den Gang var foreslaaet —, et af de Steder, hvor Landsretterne holdes, og blive der, indtil de vare blevne afhørte, hvilket vilde medføre betydelig Tidsspilde og Ulejlighed. Samtidig dermed vilde det for de procesførende Parter og, for saa vidt offentlige Sager angik, for det offentlige medføre meget betydelige Udgifter, idet alle Omkostningerne ved disse Rejser skulde udredes enten af de procesførende Parter eller af det offentlige.

Der var, som sagt, hvad ingen kan være blind for, en ret stor Misfornøjelse hermed. Jeg mente derfor, at naar jeg skulde udarbejde et Forslag, maatte det oprindelige Forslag paa forskellige Punkter reduceres, og den første Reduktion, som jeg fandt det rigtigt at foretage, var den at nøjes med for Øjeblikket at søge